Posamezna številka stane 12 v.

78. številka. Maribor, dne 30. septembra 1918. Letnik X.

Naročnina listu: —
Celo leto . . K 12·—
Pol leta . . . „ 6·—
Četrt leta . . . „ 3·—
Mesečno . . . „ 1·20
Zunaj Avstrije: ----
Celo leto . . „ 15·—
Posamezne številke
-- 16 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
se računajo po 18 vin. od 6 redne petitvrste: pri večkratnih oznanilih velik — popust —
„Straža" izhaja v ponedeljek in petek popoldne.
Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo: Maribor Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

Zgradba sirotišnice v Ptuju je zgradba za vzgojo janičarjev.

Ptujski župan Ornig razpošilja sledeča pisma:

„Bürgermeister Josef Ornig, Landtagsabgeordneter, Bezirksobmann, Handelskammerrat, Besitzer des Kriegskreuzes für Zivildienste 2. Kl., Offizier des Franc Josef-Ordens und Besitzer d. Ehrenzeichens vom Roten Kreuze mit der Kriegsdekoration.

Pettau, 7. Sept. 1918.

Euer Hochwohlgeboren!

Die Stadt Pettau hat in Anbetracht des grossen Elendes der Waisenkinder nach gefallenen steirischen Kriegern beschlossen, ein grossen Waisen- und Erziehungshaus für diese im Stadtgebiete zu erbauen. Obgleich dieser Bau mehrere Millionen betragt und der ohnedies stark belasteten kleinen Stadt Pettau neue schwere pekuniäre Opfer auferlegt, glaubt die Bürgerschaft der stets opferfreudigen deutschen Stadt Pettau die patriotische Pflicht zu haben, das Andenken der für Kaiser und Vaterland gefallenen Krieger dadurch zu ehren, dass sie für deren Kinder zu sorgen hat. Alle Einzelnheiten enthält der zuliegende Aufruf. Ganz besonders sei Euer Hochwohlgeboren vertraulich mitgeteilt, dass das zu erbauende Erziehungshaus der Brunnen sein soll, aus welchem der Handels- und Gewerbestand der national bedrohten Teile der Alpenländer seine deutschen Lehrlinge, die Industrie ihre qualifizierten deutschen Arbeiter erhalten soll, der der Slavisierung entgegenwirkt. Wenn auch dieses Werk allein nicht im Stande ist, den Ansturm der slavischen Hochflut zu begegnen, ist die Erbauung dieses edlen Werkes doch ein Mithelfer der Erhaltung des Deutschtums im Süden der Monarchie, das gerade jetzt sehr gefährdet ist. Es ist daher die Pflicht aller Deutschen in Oesterreich, insbesondere der Deutschen der Alpenländer, dass dieses Werk der Menschenliebe je früher und mächtiger entsteht. So gross auch der Opfermut der Stadt und der Bewohner Pettaus ist, reicht die gesammelte Unterstützung noch bei weitem nicht aus die Kosten des Baues zu sichern. Der Gefertigte wendet sich daher an Euer Hochwohlgeboren mit der ergebensten Bitte, dieses edle nationale Werk nach Kräften zu unterstützen. Genehmigen Euer Hochwohlgeboren die Versicherung meiner Verehrung, womit ich mich mit treudeutschem Landsmanngrusse zu zeichnen die Ehre gebe Josef Ornig m. p., Bürgermeister der k. k. landesfürstlichen Kammerstadt Pettau."

Na slovensko prestavljeno se glasi to pismo:

„Župan Josip Ornig, deželni poslanec, načelnik okrajnega odbora, svetnik trgovske zbornice, Lastnik vojnega križca za civilne službe 2. razreda, častnik Fran Josipovega reda in lastnik častnega znaka Rdeč. križa z vojno dekoracijo v Ptuju.

Ptuj, 7. sept. 1918.

Vaše Visokorodje!

Mesto Ptuj je v očigled velike bede sirot padlih štajerskih vojakih sklenilo, da osnuje za te veliko sirotišnico in vzgojevališče v mestnem ozemlju. Dasi bo stala ta gradnja več milijonov, ter naloži že itak težko obloženemu malemu mestu Ptuj nove težke gmotne žrtve, misli vendar meščanstvo vedno požrtvovalnega nemškega mesta Ptuj, da mu je v patrijotično dolžnost, da časti spomin za cesarja in domovino padlih vojakov s tem, da skrbi za njih otroke. Vse posameznosti vsebuje priloženi oklic. Prav posebno se Vašemu visokorodju poroča zaupno, da ima biti vzgojevališče, ki naj bi se zgradilo, vir, iz katerega naj bi dobival trgovski in obrtni stan narodno ogroženih delov alpskih dežel svoje učence, veleobrt pa svoje kvalificirane delavce, ki naj bi deloval proti slavizaciji. Četudi to delo samo ni v stanu, da zaustavi slovansko povodenj, je izgradnja tega plemenitega dela vendar pomočnik pri obnovitvi nemštva na jugu monarhije, ki je ravno sedaj zelo ogroženo. Zato je dolžnost vseh Nemcev v Avstriji, posebno Nemcev v alpskih deželah, da nastane to delo ljubezni do bližnjega čimpreje in čim mogočneje. Kakor velika je tudi požrtvovalnost mesta in prebivalcev Ptuja, vendar zbrana podpora še niti od daleč ne zadošča, da bi se ugotovila gradnja. Podpisani se zato obrača na Vaše visokorodje z udano prošnjo, da to plemenito narodno delo po možnosti podpirate. Blagovoli Vaše visokorodje sprejeti zagotovilo mojega spoštovanja, s čemur mi je čast, da kot rojak beležim z zvestim nemškim pozdravom Josip Ornig l. r., župan c. kr. deželno-knežjega komornega mesta Ptuj."

Okrajni glavar, sladkomili g. Netoliczka, pa je preplavil ves ptujski in še sosednje okraje z naslednjim oklicem:

„Štev. 914-6. Ptuj, julija 1918.

Mesto Ptuj, ustanovna zgradba sirotišnice in vzgojevališča.

Oklic.

S pripomočjo in podporo glavnega ter stolnega mesta Dunaj pripravlja se v obmestju Ptuja zgradba velike sirotišnice in vzgojevališča za približno 500 otrok padlih vojnikov iz političnega okraja in mesta Ptuj. Tozadevna pripravljalna dela za uresničenje te patrijotične in človekoljubne misli pozdravljajo vsi poklicani krogi kar najveseleje in so podjetju zagotovili največjo naklonjenost. Za proizvedbo vseh tozadevnih poslov ustanovil se je poseben odbor. Mesto Ptuj je posebno pripravno za tak zavod, kajti Ptuj ni samo šolsko mesto prve vrste, ampak je tudi z ozirom na klimatične okolnosti kar najpriklad nejše. K temu pride še kot posebna prednost v mirovnem času obče znana cena življenjska razmera. — Stavbeni stroški za to sirotišnico in vzgojevališče proračunili so se z veliko svto in se bodo potrebni denarji v to svrho po možnosti deloma podarili od mesta samega, kakor tudi od drugih nabranih skladov in od pojedinih višjih krogov in mest. Izvanredno pa pospešuje postava z dne 16. februarja 1918, dr. zak. l. št. 66, pričakovano požrtvovalnost vsakega pojedinega, ker oprosti od vojnega davka vse tiste zneske, ki so se dokazano tej vojni oskrbi, posebno pa naši sirotišnici in vzgojevališču v prid podali, če isto v teku leta znesek 500 K prekoračijo in pri skupnem dohodku od več kakor 30.000 K najmanje 5% dohodka dosežejo. Na ta način se nudi vsakemu soustanovitelju prilika, prispevati zneske k zgradbi sirotišnice in vzgojevališča, ki kot neprispevani vojnemu davku pripadajo. Pripravljalni odbor se obrača do Vašega blagorodja s prisrčno prošnjo, prispevati temu plemenitemu patrijotičnemu namenu primeren znesek iz vojnih dobičkov namesto vojno-dobičnega davka; vsi tisti pa, ki nimajo nobenega vojnega dobička, naj darujejo prostovoljne zneske. Darovani zneski se bodejo izkazali in se ne bo opustilo, večja darila podati v Najvišjo priporočbo. Priložena poštna položnica blagovoli se rabiti za vplačilo zneskov. Za pripravljalni odbor, okrajni glavar: Dr, Netoliczka."

Iz Ornigovega pisma je torej razvidno, da se bodo v nameravani sirotišnici vzgajali sami janičarji, da bi krepili nemštvo na jugu. In za tak zavod bi naj prispevali tudi Slovenci! Ornig-Netoliczkova predrznost presega vse meje! Mi bi naj pomagali Nemcem vzgajati iz slovenske dece nemške janičarje! Nadaljni komentar je vsakemu, ki je prečital Ornigovo in Netoliczkovo pismo, popolnoma nepotreben. Slovenec, ki daruje kaj za to Ornigovo vsenemško zgradbo, pluje v lastno skledo in spada med izdajalce. Noben Slovenec, nobena Slovenka, nobena naša občina, noben naš denarni zavod ne vinarja za to Ornigovo „sirotišnico!"

Z glavarjem dr. Netoliczkom, ki zanemarja svojo službo kot c. kr. uradnik in agitira raje za vsenemško ustanovo, pa bomo prav kmalu obračunili. Kakor je šel Weiss, tako bo šel brez naslova „Hofrat" še tudi on. In sicer prav kmalu!

Bolgarija prosi za premirje in mir.

Zgodilo se je nekaj, kar je iznenadilo ves svet, posebno pa Nemčijo. Bolgarijo je zadela katastrofa; bolgarska fronta je prebita, njene armade so na begu in ententne čete so že udrle na bolgarsko ozemlje. Ta dogodek je prištevati med največje v tej gigantski svetovni borbi, odkar je stopila Amerika na evropsko bojno pozorišče, dogodek, ki je tako v vojaškem, kakor tudi v političnem oziru velevažen in morda naravnost odločilne pomembnosti, kajti Bolgarijo in z njo vred tudi Turčijo je smatrati za Nemčijo in Avstrijo kot izgubljeni, ker ni več nobenega dvoma, da katastrofa Bolgarije zadene tudi Turčijo, koje usodo je vspričo teh dejstev smatrati kot zapečateno.

Ententin vojni svet v Versaillesu.

Na zadnjem vojnem svetu v Versaillesu, katerega se je udeležil tudi vrhovni poveljnik vseh ententinih armad na macedonskem bojišču, francoski general Guillaumat, je bilo sklenjeno, da prične ententa z velikopotezno ofenzivo na macedonskem bojišču in sicer na široki fronti. Anglija in Francija sta pritegnila novih ojačenj iz vseh delov sveta in tudi Grčija je dobila nalog, da pokliče pod orožje novin osem letnikov. Sodi se, da ima sedaj ententa na macedonskem bojišču okrog 850.000 mož ter čez 2000 topov, med temi 250 težkih.

Pričetek veleofenzive.

Dne 15. septembra so pričele ententine armade veleofenzivo proti Bolgariji. Istega dne so namreč močna srbsko-francoska krdela začela napadati bolgarske postojanke med reko Črno (vzhodno od Bitolja) ter visokim gorovjem Dzena, torej nekako na črti Nidže—Planina—Dobropolje—Vetrenik—Preslap — Tušin ob srbsko-grški meji. Bili so se ljuti boji, Bolgari so se kot levi hrabro borili, toda ententine čete so bile v veliki premoči in tudi ves načrt za veleofenzivo, katerega je baje izdelal generalisim Foch, je bil zasnovan v vsakem oziru tako mojstrsko in tako podrobno, kakor ga more zasnovati le kak genialni vojskovodja.

Bolgarska fronta prebita.

Francoske in srbske divizije so kljub ogromnim oviram na tem goratem ozemlju, kjer ni vode, ne železnic in cest, ampak samo gorske stezice, z naskokom zasedle vse bolgarske višinske postojanke, bolgarski odpor je bil strt in bolgarska fronta prebita. Bolgarske čete so se začele umikati in ker je bil sovražni naval vedno večji, je postal beg bolgarskih čet splošen. Ententine divizije so se vsule v dolino reke Črne. Usoda bolgarskih čet na tem delu fronte je bila zapečatena, izprazniti so morale v veliki naglici levi breg reke Vardar ter hiteti v smeri proti severu. Za njimi so pa kakor morski val pritiskale ententine čete, zasedle razna mesta kakor Prlep, Polosko, Negotin, Končevo, Gradsko, Velesovo in Štip, Demirkapu in Hudovo, prekoračile visoko Bjelašico-Planino ter udrle južno od mesta Strumica pri kraju Kosturino (Kestarine) v dolino reke Strumice na bolgarska tla z očividnim ciljem proti glavnemu mestu Zofiji.

Nadaljni napadi ententinih čet so pa imeli nalog, da vežejo bolgarske čete na celi fronti, da strategično razširijo prebitje fronte v smeri proti Dojranu, kjer so se že poprej nahajale tri angleške in dve grški diviziji, ki so dne 17. septembra začele napadati bolgarsko črto. Nadaljne grške divizije so prekoračile reko Strumo v smeri proti Demirhisar—Seres, so prebile tudi ta del bolgarske fronte na črti Homandas—Kalendra—Topalova—Kumli —Ormanli—Haznatar. Bolgari se torej umikajo na celi fronti.

Bolgarski poraz katastrofalen.

Ker je bil prebit najvažnejši del bolgarske črte, Nidže—Tušin, torej bolgarski centrum, je postal poraz bolgarskih čet katastrofalen, kajti zdi se, da je bolgarski centrum odrezan od desnega krila, ki se umika proti Kumanovem—Krivipalanki ter Kočani in Kratovem. Angleška in francoska poročila pravijo, da so ostanki razbite bolgarske armade razdeljeni v dva dela, ki sta izgubila vsako resno odporno silo.

Posledice bolgarskega poraza.

Dalekosežne so posledice bolgarskega poraza v vojaškem in tudi v političnem oziru. Avstrija in Nemčija izgubita svoji edini opori Bolgarijo in Turčijo, kajti tudi poslednjo čaka ista usoda in Balkan je postal nov ognjenik. Bolgarski poraz osvobodi Srbijo ter je vzvod, s katerim namerava ententa izkoreniniti Avstrijo. Sicer je Srbija še zasedena po naših četah, toda naš položaj je postal sedaj skrajno opasen. V Bolgariji kakor tudi v Avstriji in Nemčiji se pripravljajo svetovno najvažnejši politični dogodki, katere je povzročil novo ustvarjeni položaj. Resnost celokupnega položaja pa zahteva novih, dalekosežnih odločitev.

Bolgarija prva uskočila iz zveze z Nemčijo.

Usodepolne posledice bolgarskega poraza so se

že pojavile. Bolgarija, ki se je skozi štiri leta bojevala ob strani Nemčije, Avstrije in Turčije, je kot prva uskočila iz zveze Nemčije, da reši, kolikor je še sploh mogoče rešiti. Kaj in koliko se ji bo posrečilo rešiti, bo pokazala bližnja bodočnost.

Bolgarija prosi za premirje in mir.

Iz Zofije se dne 26. septembra uradno poroča: Na podlagi razmotrivanj najnovejših dogodkov in na podlagi posvetovanj s pristojnimi činitelji o položaju, je bolgarska vlada, katero preveva želja, napraviti konec krvoprelitju, pooblastila generalisima bolgarskih armad, da stavi vrhovnemu poveljniku ententinih čet v Solunu predlog, da se ustavijo sovražnosti v svrho upeljave pogajanj za premirje in mir.

Člani bolgarske delegacije so včeraj zvečer dne 25. septembra odpotovali, da pridejo v stik z pooblaščenci vojskujočih se ententinih držav.

Pogoji za premirje z Bolgarijo.

Iz Londona se dne 28. sept. uradno naznanja ententin odgovor na bolgarsko ponudbo za premirje. V tem odgovoru se naznanja, da ententa ne more ustaviti svojih vojaških podvzetij proti Bolgariji. Istočasno je bilo bolgarski vladi v Sofiji določno naznanjeno, da bi bilo mogoče skleniti mir le pod tem pogojem, ako Bolgarija popolnoma pretrga zvezo s Turčijo, Nemčijo in Avstrijo. Samoumevno pa zahteva ententa jamstvo, katero smatra za potrebno, da zasigura svoja vojaška podvzetja ter da se zabrani pošiljanje nemških čet v Bolgarijo. Na Bolgarsko ponudbo je omeniti, da ententa ne mara končnoveljavno urediti teritorjalnih vprašanj na Balkanu, ki bodo rešena šele na splošni mirovni konferenci, pač pa hoče skleniti tako vojaško pogodbo, ki bi izključevala vsako nevarnost od strani Bolgarije za ententina podvzetja na Balkanu. Pomenilo bi to demobilizacijo bolgarske armade, ali pa njeno uporabo na kakem drugem mestu proti dosedanjim bolgarskim zaveznikom. Glede rešitve vprašanja glede ozemlja ne bo storjen noben korak, pač pa se zahteva, da mora Bolgarija izprazniti vsa tista ozemlja, ki se nahajajo izven Bolgarije in katera so zasedle bolgarske čete v teku te svetovne vojne. Ako bi pogoji, ki so bili brzojavno naznanjeni v Sofijo, vladi ministrskega predsednika Malinova ne ugajali in bi jih smatrala za nesprejemljive, bi ententa ne bila v položaju staviti drugih pogojev in bi morala prepustiti Bolgariji, da najde druge osebe, ki bi bile pripravljene, da sprejmejo te pogoje.

Bolgarski kralj zapustil Bolgarijo?

Iz Budimpešte poročajo, da je kralj Ferdinand zapustil Bolgarijo.

Malinov ni postopal na lastno roko.

Iz Sofije poročajo uradno, da ministrski prezident Malinov ni predlagal na lastno roko premirja, temveč je postopal popolnoma soglasno z pristojnimi vladnimi krogi.

Rumunija zopet grozi.

Iz Rumunije prihajajo vznemirjajoče vesti, ki naglašajo, da ni več daleč trenotek, ko bo Rumunija zopet udarila. List »Revista Transcelov« piše: Prišel je trenotek, da se maščujemo nad Nemci, Madžari in Bolgari. Nemci so »okrutneži«, Madžari »zločinski lopovi« in Bolgari »divje zveri«.

Tudi Turčija za separatni mir?

»Neues Wiener Journal« prinaša iz etentnega časopisja vest, da bo vsled bolgarskega poraza Turčija sklenila separatni mir z entento.

Gibanje na Nizozemskem.

V Holandiji vre. Neprijatelji Nemčije zahtevajo, naj nizozemska armada sedaj udari po Nemčiji, naj pusti, da bi ententine čete marširale po Nizozemski in bi zaprle umikajoči se Hindenburgovi armadi povratek iz Belgije in Francije. Pritisk na Nizozemsko je hud.

Na bojiščih.

Na macedonskem bojišču prodirajo ententine čete vedno globlje v Srbijo, kjer so že zasedle Radovisto, Kruševo, Koceno, Velesovo, Istip ter bolgarko mesto Strumica v dolini reke Strumice. Grške divizije so pa zasedle črto Demirhisar—Seres in prodirajo v vzhodni smeri proti mestu Drama. — Na albanskem bojišču živahno gibanje pri mestu Berat. — Na italijanskem bojišču razven artilerijskih bojev nobenih večjih dogodkov. — Na francoskem bojišču so se morali Nemci umakniti tudi na takozvani Hindenburgovi črti in sicer na treh, oziroma štirih mestih. V Belgiji na črti Dixmuide—Merken—Pashendaele—Becelaere—Hollebeke, zahodno in južno od mesta Cambrai na črti Arleux—Aubigny—Villers—Guislain, med rekama Ailette—Aisne ter konečno v Argonih na črti Binarville—Apremont. Nemške armade se stalno umikajo. — V Palestini je bil turški poraz na desnem bregu Jordana, kakor tudi med morsko obalo in med Jordanom katastrofalen. Ker so se Angležem pridružili vsi poglavarji arabskih plemen, so turške čete prisiljene, da se morajo na levem bregu Jordana stalno umikati. Cilj angleškega prodiranja je črta Beirut—Damask.

Zanimivosti o avstrijskem državnem bankerotu l. 1811.

Dr. Rudolf Horvath piše v „Najnovija doba hrvatske povjesti", ki jo je izdala Matica Hrvatska leta 1906, o državnem bankerotu v Avstriji l. 1811 naslednje: „Avstrijo je zadel leta 1811 strašen državni bankerot. Ko je cesar Franc II. prevzel vlado, je našel 350 milijonov državnega dolga. Ta se je radi neprestanih vojsk s Francozi brzo in znatno povečeval ter je znašal leta 1797 466, leta 1801 že 592 in leta 1809 658 milijonov forintov. V tedanji dobi je bilo državno premoženje majhno, a državni dohodki še neznatni, ker velikaši, plemiči in duhovščina že od nekdaj niso plačevala davkov. Tako si ni finančni Oinister mogel drugače pomagati, kot da tiska kar največ bankovcev. Kovanega denarja je primanjkalo. Zato je padala tudi cena bankovcev. Leta 1809 bilo je dobiti za 100 forintov kovanega denarja 496 forintov papirnega, a leta 1810 že tudi 1240 forintov. Naravno, da je vsled tega silno narasla cena živeža in blaga. Za par čevljev se je plačalo 80 forintov, a za vola do 1000 forintov. Po raznih poskusih odloči se vladar za državni bankerot. Vsem oblastim pošlje 2. sušca 1811 zapečaten dopis, ki se ima odpreti dne 5. aprila, ob devetih dopoldne. V razglasu javlja cesar Franc, da je država izdala 1060 forintov papirnega denarja, ki se sedaj proglaša za neveljaven. Mesto tega bo izdala država 212 milijonov forintov novega papirnega denarja in vsakdo bo dobil za pet starih 1 nov forint. Istodobno se razglaša, da država ne more plačati 40 milijonov forintov letnih obresti od državnega dolga; zato se obresti znižajo za polovico. Vsled tega bankerota so propadli mnogi bogataši in razni zakladi, zasebna trgovina in javni kredit."

Dr. Horvat pripominja, da so posledice bankerota težko prenašale one hrvatske pokrajine, ki so bile takrat pod avstrijskim cesarjem, dočim je bila tega strašnega udarca obvarovana takratna Ilirija, ki je spadala pod Francoza. Kakor znano, je dobil Napoleon leta 1809 Kranjsko, Koroško, Istro, Dalmacijo in del Hrvatske. Vse te dežele je združil in jih krstil kot Ilirija. Pod Ilirijo ni spadala slovenska Štajerska. Med ljudstvom, zlasti po Dolenjskem, še danes kroži vest, da so takrat, ko je bil v Avstriji razglašen bankerot, štajerski kmetje celo po noči čez Savo plavali, da so prišli v Ilirijo, kjer so si rešili denar in premoženje. Zelo zanimivo in hvaležno bi bilo, ako bi naši znanstveniki iz starih spisov dognali, kako to, da so ostale ilirske dežele brez državnega bankerota.

Vojaške oprostitve.

Glasom neke naredbe domobranskega ministra se morajo poljedelcem dovoljevati setveni in žetveni dopusti, v kolikor to pač dopuščajo službene razmere. Gotovih predpisov, kdaj se mora vojaku dovoliti dopust, ni, a glasom neke ministrske naredbe ima vsak vojak pravico 14dnevnega dopusta na leto, če to dopuščajo službene razmere. V obče je dovoljevanje dopusta odvisno od dobre volje dotičnega poveljnika.

Kam naj se naslovijo prošnje za dopust?

Prošnje za dopust naj se nikdar ne naslovijo na kako višjo komando ali celo na ministrstvo, ampak vedno na dotični nižji oddelek: stotnijo, baterijo, poveljništvo bolnišnice itd.

Prošnje naj bodo kolikor mogoče kratke, a morajo vsebovati vendar vse važne razloge, radi katerih se prosi dopust. Potrdi naj prošnjo župan in ako mogoče tudi žandarmerija in okrajno glavarstvo. — Prošnje za dopuste so proste kolekov.

Kako je z oproščenji?

Vojaške službe se morejo oprostiti gotove osebe le iz ozirov javnih koristi. Pri nas prihajajo v poštev pred vsem večji kmetijski posestniki. Gotovih in jasnih predpisov, kdo ima pravico do oproščenja, ni. Vendar pa imajo upanje na ugodno rešitev prošnje, ako so dani sledeči pogoji: 1. Oni, ki naj se oprosti, mora biti samostojen posestnik. Pri posestniških sinovih in hlapcih se doseže oproščenje že mnogo težje. 2. Mora biti večje posestvo. Pri malih posestvih z nekoliko orali zemlje ni misliti na oproščenje. 3. Če pri hiši ni prav nikakih delavnih moških moči. Ako je pa pri hiši oče, stric ali brat, ki pa ni sposoben za delo, naj se priloži zdravniško spričevalo o bolezni ali nezmožnosti za delo. 4. Oni, ki naj bi se oprostil, ne sme biti premlad in posebno ne sme imeti vojnopoštne številke. Ako ima mož vojno pošto, gredo vprašanja od glavarstva mesto na domobransko ministrstvo, navadno naravnost na armadno poveljstvo s predlogom za daljši dopust. Pa tudi v izrednih slučajih, ko je domobransko ministrstvo takega moža oprostilo, so velike težave, ker odpuščajo komande na fronti take ljudi le, ako niso „nenadomestljivi." Pri današnjem pomanjkanju ljudi na fronti pa je vsakdo „nenadomestljiv." Zato naj se prošnje vlagajo vedno, ko je mož v zaledju in posebno, če je bolan ali ranjen v bolnišnici. 5. Ako je pri hiši kopica otrok in posebno, ako je posestvo zadolženo, naj se to tudi omeni v prošnji. 6. Ako je bil mož dalje časa na bojišču ali na fronti, ako je bil ranjen ali odlikovan, naj se to v prošnji posebej navede.

Ako so dani ti predpogoji, potem je upanje, da bo prošnja ugodno rešena. Dogoditi se more pa tudi, da bo vzlic temu prošnja za oproščenje — neugodno rešena.

Kaj morejo pomagati poslanci pri oproščenjih?

Navadno se precenjuje upliv, ki ga imajo poslanci pri oproščenjih. Ako niso sicer dani predpogoji, tudi posredovanje poslanca ne more doseči oproščenja.

V znanje in ravnanje našim ljudem pripomnimo, da more posredovati poslanec še le, ko je bila prošnja že odposlana poljedelskemu, oziroma domobranskemu ministrstvu. Kdor želi, da bo poslanec posredoval v njegov prilog, naj mu sporoči sledeče podatke: 1. Ime in priimek. 2. Rojstno leto. 3. Domovinska občina in politični okraj. 4. Vojaška šarža. 5. Četa (polk), pri kateri dotični služi. 6. Vzrok oprostitve. 7. Za slučaj, da je oproščen, datum in številka dotičnega oddelka. 9. Datum in številka ter ime okrajnega glavarstva, ki je prošnjo odposlalo poljedelskemu, oziroma domobranskemu ministrstvu. 10. Kratka navedba razlogov, vsled katerih je oprostitev potrebna.

Politične vesti.

Jugoslovansko deklaracijo je pri Spodnji Sv. Kungoti pri Mariboru podpisalo 143 oseb. Navdušenje za našo svobodo je v tej obmejni župniji veliko. Slava zavednim Slovencem in Slovenkam!

Državni zbor. Dne 28. septembra je dospel na Dunaj načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec. Ministrski predsednik ga je povabil na konferenco. Dr. Korošec se je posvetoval tudi s češkimi in poljskimi voditelji o skupnem postopanju zatiranih slovanskih narodov v sedanji kritični dobi. O sporočilih, ki jih dobi načelnik dr. Korošec pri bar. Hussareku, bo poročal v plenarni seji Jugoslovanskega kluba, ki se vrši v torek dopoldne. V tej seji se bo sklepalo o nadaljni taktiki jugoslovanske delegacije, ki bo brezdvomno postopala v popolni solidarnosti s Čehi in poljsko opozicijo. Jutri, torek dne 1. oktobra se sestane plenum zbornice. Hussarek bo takoj ob pričetku seje podal važno vladno izjavo.

Kronski svet se je vršil dne 27. septembra na Dunaju. Predsedoval je cesar sam. Razpravljalo se je o političnem in vojaškem položaju, posebno o federalističnih načrtih.

Jadikujejo. Nemški Volksrat za Srednji Štajer je izdal na štajerski nemški narod veliko jeremijado. Oklic pravi, da je prišla najresnejša ura nemškega naroda. Ošabneži in okrutneži postajajo ponižni.

Razsodba v Grafenauerjevi zadevi. Višje deželno sodišče v Gradcu je poslancu Grafenauerju znižalo kazen na 16 mesecev težke ječe. Ker se mu vračuni čas, ki ga je presedel v Möllersdorfu, je kazen že docela odslužil.

Cesar Viljem na Dunaju. Ko je uskočila Bolgarija, se je cesar Viljem odločil, da se takoj odpelje na Dunaj k cesarju Karlu. Iz Dunaja še do sedaj nimamo poročil, ali je Viljem že prispel na Dunaj ali ne.

Kolo se je zasuknilo. Proti koncu septembra l. 1917 je Sv. Oče Benedikt XV. izdal znano mirovno noto, s katero priporoča sporazumni mir. Znotranje razdejana Rusija je ležala brez moči pred mogočno Nemčijo. V svesti si svoje moči je dala Nemčija prva odgovor na papeževo noto, ne z besedo, marveč z dejanjem: Vzela si je bogato Rigo s celim zalivom, — češ, tako jaz umevam sporazumni mir. Od onega časa sv. Stolica molči z mirovno akcijo. Ob obletnici se je pa kolo čudno zasuknilo . . .

Italija za Jugoslavijo. »Agenzia Stefani« poroča, da je italijanska vlada soglasno s sklepom ministrskega sveta 8. septembra t. l. sporočila zavezniškim vladam, da priznava zahteve jugoslovanskih narodov po dosegi neodvisnosti in skupnosti v svobodni državi za odgovarjajoče načelo, za katero se borije zavezniki. — »Allg. Zeitung.« poroča iz Lugana, da ja imelo zadnje potovanje Orlanda v Pariz in njegov razgovor s Pasićem in Clemenceauom ta uspeh, da je ministrski svet s simpatijami pozdravil jugoslovansko gibanje. »Corriere della sera« dostavlja tej vesti: Italijansko gibanje v prilog avstro-ogrskim narodnostim je ententa zlasti Anglija z zadovoljstvom sprejela. S tem se bodo notranje težkoče v Avstro-Ogrski samo povečale. Če bo Avstro Ogrska poražena, je Nemčija izgubljena.

Proces proti poljskim legionarjem ustavljen. Cesar je danes načelniku Poljskega kola dr. Tertilu, podpredsedniku Germanu in gosposkozborničnemu članu dr. vit. pl. Bilinskemu naznanil, da je odredil, da se proces proti poljskim legionarjem v Marmaros-Szigetu popolnoma ustavi.

Dalmatinci na cesti. Iz Slov. Bistrice nam pišejo: Leta 1916 so Črnogorci udri v našo vas Budua pri Kotoru. Ko so naši to selo zopet osvojili, je bilo seveda njih prvo delo preganjati tamkajšnje prebivalstvo. Poslanec dr. Vukotič je v svoji interpelaciji povedal grozne stvari o tamkajšnjih grozodejstvih. Vojno sodišče jih je mnogo obsodilo na smrt, a druge na 20-, 15-, 10- in 5letno ječo itd. Zakaj, večinoma nihče ni vedel, najmanje pa tamkajšnji kmetje-obdolženci. Obsojence so potem gonili iz kraja v kraj, nekaj jih je izginilo v strašni Arad na Ogrsko, nekaj pa so jih vtaknili tudi v kaznilnico v Gradcu, kjer so jih dne 29. avgusta t. l. 35 vsled pomiloščenja odpustili. Ko pa so bili na prostem, jih niso poslali po vlaku domov, kakor bi to vsak razsoden človek pričakoval in kakor to predpisuje tudi avstrijski zakon, ampak pograbila jih je slavna policija in jih zopet za 26 dni zaprla. Ljudje so prosili, da bi domov brzojavili po denar, ker je večina njih premožna, vsled neznanja nemščine jih ljuba policija niti poslušala ni. Po 26 dneh so jih zopet poklicali iz luknje, premuštrali in jih 28 vtaknili v vojaško suknjo, 7 starčkov pa so poslali do Maribora, kjer so jih že zopet postavili na cesto. Dva sta bila že tako izčrpana, da so ju poslali v bolnišnico, ostalih pet pa so pognali proti domovini po cesti naprej, ker niso imeli denarja za vožnjo. Eden je omagal kmalu za Mariborom, štiri pa so prišli dne 26. t. m. do Slov. Bistrice in sicer: Brajič Ivo, Gigovič Savo, Nikolič Vido in Brajič Gjuro, vsi kmetje iz Budue in Podostroga pri Kotoru. Ko so bistriški Slovenci videli te izstradane in razcapane starčke, so v hipu zbrali 133 K in jih spravili na vlak, da se končno vendar enkrat vrnejo v svojo drago domovino. — Ti, vlada in Vi ovaduhi, ali Vas ni sram, da tako brezvestno vržete na cesto te siromake?

Že vežejo cule . . . Iz Slov. Bistrice pišejo: Bistriški nemčurji že vežejo cule, da jo še pravočasno pobrišejo, ko bo prišla Jugoslavija. Tudi nemški časopisi pišejo sedaj samo o Jugoslaviji, naši odpadniki nimajo več mirne noči. Noč in dan tarnajo: Kaj bo?! Mihel, kaj si nam napravil? Prejšnji teden sta že najsrboritejša bistriška Nemca prodala svoje hiše in sicer davčni uradnik Fekonja, neki Hrvatici, bogataš Juhart pa Slovencu. Gospodje, kam se Vam li tako mudi? Česa se pa bojite? Saj bodo imeli Nemci v Jugoslaviji ravno takšne pravice, kakor jih imajo sedaj Slovenci v Lipnici, Gradcu, Mürzzuschlagu in drugih gornještajerskih slovenskih kolonijah. Nemčurjem se bo sicer malo slabše godilo, vendar pa ne hujše, kakor sedaj koroškim Slovencem in kakor se je nam godilo v začetku vojne. Mi bi res srčno želeli, da bi vsi podobni vročekrvneži počakali med nami Jugoslavije, ker imamo še z marsikom neporavnan račun, posebno z debelimi črkami je pa zapisan davčni oficijal Fekonja. Torej, prijatelji, le malo še potrpite!

Nemci postajajo smešni in — zmešani. Od Sv. Lenarta nad Laškim nam pišejo: So pač že postali smešni naši Nemci iz strahu pred Jugoslavijo. Zdaj je dobil naš občinski urad od mestnega urada Znojmje na Moravskem dolg protest proti Jugoslaviji z milo prošnjo, da bi ga po vzgledu moravskih Nemcev poslali na cesarsko kabinetno pisarno. V le-tem protestu mrgoli vse polno napadov na našo duhovščino, posebno pa na ljubljanskega knezoškofa. Seve smo morali lepo podučiti mestni urad v Znojmju, da tu pri nas ne bivajo nasprotniki, ampak zvesti pristaši Jugoslavije. Mi smo in ostanemo vneti za Jugoslavijo, ki nam bo prinesla rešitev izpod neznosnega jarma Nemcev. Jugoslavija ali smrt!

Hrastniški Nemci, o katerih čistokrvnosti pač nihče ne dvomi, so postali naenkrat besni. Dozdeva se jim najbrž, da bo njih čolnič, ki je bil že od nekdaj luknjičast, izginil v valovih Jugoslavije. Vsak najmanjši šum jih plaši. Pred kratkim je bila v Dolu veselica v prid slovenski šoli v Mariboru. Nekaj tovarniških škricev se je zateklo v gostilno ob cesti proti Hrastniku in prežalo na vračajoče se goste. In čudili so se zelo, češ, da Hrastnik šteje toliko „vindišerjev.“ Zlasti pa se bojijo za svojo nemško šolo. Ondotni nadučitelj se suče baje preveč v slovenskih krogin ter celo trpi, da poučuje katehet veronauk tudi v slovenskem jeziku. Lepe uspehe bi imel, če bi poučeval samo nemški med otroci, od katerih ne zna polovica niti ene besedice nemški. V „Tagespošti“ že kličejo ti reveži na pomoč okrajni in deželni šolski svet, da naj uredijo razmere na tej šoli. Kaj li naj neki stori? Li more kdo prepovedati g. nadučitelju, ki je vseskozi poštenjak, da ne sme govoriti z nobenim Slovencem? Ali mogoče krši s tem svoje stanovske dolžnosti? Pač pa bi svetovali nekaj našim gospodarjem na Dolu, v Purju in pri Sv. Juriju. Gospodje Amer, Stadelbauer itd. prav radi beračijo z nahrbtniki okrog kmetov-Slovencev. Kako dobro znajo takrat slovenski! Če smo tako nevarni ljudje, zakaj se nas pa takrat ne bojite, kadar se gre za Vaš želodec?

Ljudje, ki sovražijo vse, kar je slovenskega, pač ne zaslužijo naše podpore!

Tedenske novice.

Slovenci v Nemčiji. Iz Hamborna ob Reni se nam piše: Tukajšnji Slovenci so se zbrali dne 25. avgusta, na čelu njih voditelj g. kaplan Ivan Jenster, predsednik društva sv. Barbare. Šli smo na Valoom na izlet. Tamkajšnji g. župnik Köster, ki je velik prijatelj Slovencev, je imel cerkveni govor in pete litanije M. B. Nato je bil shod v dvorani. Predsednik društva sv. Barbare je pozdravil vse navzoče Slovence in g. Kösterja, prvega dušnega pastirja Slovencev na Nemškem. Nato je vodil g. župnik Köster zborovanje. Zapele so se pesmi „Hej Slovenci“ itd. Razložil nam je, kaj pomeni naša deklaracija. Izjavil je, da spoštuje Slovence in ga veseli, da ga še pridejo vedno obiskat. On je med Slovenci tudi Slovenec in večkrat mora slišati zbadanje proti nam, a on nas vsikdar odločno zagovarja. H koncu se je oglasil k besedi naš podpredsednik Hajdenik. Zahvalil se je gospodom za trud in naklonjenost prusko-slovenske duhovščine. Obžaljuje avstrijske nemške, nam narodno sovražne gospode. Pozval je Slovence, da naj vstanejo vsi tisti, ki so za slovensko deklaracijo. In vstala je vsa množica in duhovščina. Zaklicali so kakor iz enega grla: Živijo jugoslovanska svoboda! Sprejela se je resolucija in se odposlala g. prevzv. škofu dr. Jegliču v Ljubljano iskrena zahvala za njegov možat nastop za uresničenje naše velike misli. Zborovanje se je končalo z avstr. cesarsko himno.

Zveza jugoslovanskih železničarjev, podružnica Maribor, vabi v nedeljo, dne 6. oktobra t. l., ob ¼4. uri popoldan, vse slovenske železničarje in prijatelje društva na družaben sestanek, ki se vrši v gostilniških prostorih Narodnega doma v Mariboru. Prihitite vsi, ki ste službe prosti, v družbo tovarišev! — Predsednik društva tovariš g. Kejžar nam je obljubil predavanje. Za petje in prosto zabavo je poskrbljeno. Vstopnina za člane prosta, za nečlane prostovoljen prispevek za narodna društva.

Ljudsko slavnost v Celju priredi celjski odbor SHS žena v prid stradajoči jugoslovanski deci dne 6. oktobra ob ¼4. uri popoldne v vseh prostorih Narodnega doma s sodelovanjem celjskega pevskega društva ter zidanmoške narodne godbe. Spored bode mnogovrsten in zanimiv.

Posvetitev družin presv. Srcu Jezusovemu je naslov novi knjižici, ki obsega kratko zgodovino te od papežev toplo priporočane pobožnosti in pa posvetivne molitve. Ob koncu je pridjana za duhovnike tudi molitev za blagoslavljanje kipov ali podob presv. Srca. Knjižica se naroča v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru in stane s poštnino vred komad 30 v, 100 komadov s poštnino vred 25 K.

„Klaverjev koledar.“ „Misijonski Klaverjev koledar 1919“ je pravkar izšel. Prinaša lepe, poučne, zabavne povestice in slike iz življenja mladih zamorskih kristjanov. Tako n. pr. ginljivo povest: Izgnanec, Sv. krst v zadnji uri, Hudobca ni maral za mojstra, Francek z grošno nogavico itd. Stari in mladi najdejo v njem primernega berila; jako vzgojevalno upliva na otroke posebno v sedanjih časih polno sovraštva in pokvarjenosti. Tudi hrabri vojaki ga radi berejo, ki jim je tovariš in tolažnik v težkih urah. En koledar stane 80 v s poštnino vred; pri vsakem tucatu se dobi eden povrhu. Naroča se pri Družbi sv. Petra Klaverja v Ljubljani, Pred škofijo štev. 8. Vsi prijatelji misijonov naj si ga nabavijo, saj na ta način pomagajo reševati duše naših najnesrečnejših poganskih bratov in tako prosijo pomoči božje naši ljubi, toliko stiskani domovini!

Razne pritožbe iz slovenjgraškega okraja. Piše se nam: Tatvine so na dnevnem in nočnem redu. Pred par dnevi je bilo vkradeno tele posestniku Zuku v bližnji občini Gmajna. Naš kmet se trudi od zore do mraka, ne za sebe toliko, ampak za vlado. A kar mu ne vzame trda pest rekvizicije, mu odnesejo tatovi. Sami ne vemo, čemu plačujemo davek. Merodajni krogi se izgovarjajo, da ni dovolj orožnikov na razpolago. Na shodu v Št. Janžu jih je bilo dovolj v varstvo tistih telet, ki so hotela razsajati in ki jih ni nihče vabil na shod. Kadar se jemlje žito, seno in živina za erar, takrat je tudi dovolj varstvenih činiteljev. Takrat se pride z veliko oboroženo silo nad našega kmeta, kakor nad največjega roparja. Tudi je dovolj takih, ki vohajo po njivah, kje bi se dobilo kako stebljice tobaka. Pri nekem kmetu so baje našli veliko množino tega zelja. Moral ga je naložiti in osebno peljati v mesto, kjer je bil prav občutno kaznovan. Hudomušneži pa trdijo, da je bil to tobaku podobni plevel, kakoršnega ne manjka po našem polju. Ponavljajo se slučaji Rakuša, ko niso ločili zdravniki svinjskih od človeških kosti. Kaj pomagajo Nemcem z našim denarjem vzdrževane visoke šole: Mihelj ostane pač Mihelj! Take modre učenjake vsiljujejo Slovencem, ki uplivajo usodepolno na posameznika in na narod. Ker so se godile že preveč kričeče nerodnosti pri prodaji mesa in so se pritožbe grmadile, so se tukajšnji merodajni gospodje odločili za drug način razprodaje. Nastavljati se moramo. Človek bi si mislil, da kdor prej pride, tudi prej melje. Kaj še! Meščani-nemškutarji prejmejo prvi, potem še le pridejo okoličani, seveda če kaj ostane. Po več ur daleč mora naš kmet hoditi, potem pa še čakati na ostanke, vse v zahvalo, da redi gospodi živino. Tudi se je izdala odredba, da mora vsakdo sam priti po meso. Napravili smo potrebne korake, da se tudi v tem oziru poduči g. glavarja. Mož je sicer še mlad, a kaj nas to briga? Odgovorni naj bodo tisti, ki so ga semkaj postavili, za vse njegove kolobocije. Da, da: že staro je prerokovanje, da se bo ljudstvu slabo godilo, ko ga bodo sodili mladi gospodje. Proč z ljudmi, ki nas ne razumejo in ki niso naši!

Ne prodajajte svojih zemljišč tujcem! Neki ravnatelj iz nemškega Gradeca razpošilja po naših okrajih posameznim večjim posestnikom okrožnice, v katerih zaupno povprašuje, je-li hočejo prodati svoja posestva, kar se naj njemu naznani, ker ima kupce na razpolago. Za svoje posredovanje zahteva 20 % zaslužka. Ker tiči nemara za tim kaka nemška banka ali kako drugo društvo, se svari tem potom domačine, da se ne dajo zapeljati slovensko zemljo tujcem prodajati!

Narodna pridobitev ob meji. Graščino „Steinbrunn“, znana pod starim imenom „Steinhof“ v Plitviškem vrhu blizu Radgone, ki je bila že od nekdaj nemška posest, je kupila Slovenka gospa Amal. Zorčič iz Ljubljane. Dosedanja posestnica, neka nemška baronica, se ni več dobro počutila med Slovenci in ni hotela priti pod Jugoslavijo, zato je pobrala svoja šila in kopita ter odšla nekam visoko gor na Nemško, kjer upa, da je jugoslovanski zmaj ne bo dosegel. Da je prišlo to posestvo v slovenske roke, ima velike zasluge gornjeradgonska posojilnica.

Plačevanje davkov. V 4. četrtletju 1918 so plačljivi neposredni davki na Štajerskem v naslednjih dnevih: I. Od zemljarine, hišne razredovine in najmarine ter od 5odstotnega davka od najemnine onih poslopij, ki so prosta najmarine: 10. mesečni obrok dne 31. oktobra 1918, 11. mesečni obrok dne 30. novembra 1918 in 12. mesečni obrok dne 31. decembra 1918. II. Od občne pridobnine in pridobnine podjetij, podvrženih javnemu dajanju računov: 4. četrtletni obrok dne 1. oktobra 1918. III. Od rentnine in dohodnine, v kolikor se ti davki ne pobirajo na račun državne blagajnice potom odbitka po osebah, oziroma blagajnicah, ki izplačujejo davku podvržene prejemke, 2. po-letni obrok dne 1. decembra 1918.

Radi zaplembe žita v Rengovem mlinu na Bregu pri Ptuju se naj oglasijo prizadeti iz mariborskega okraja pri žitnem nadzorniku Seidlerju na mariborskem okrajnem glavarstvu. Dalo se bo najbrž dobiti žito nazaj.

Kje je petrolej? Jaka se vrača nevoljen iz trgovine, ko ga sreča Jurka: „Jaka, kaj te je tako raztogotilo, da grbančiš čelo?“ Jaka: „Kaj bi ga ne grbančil? Zvečer bi radi tolkli jabolka, ker po dnevi ni časa za to delo. In sem hodil, če že imajo kaj petroleja. Pa imajo zopet eno figo. Rad bi vedel, kaj pač delajo s petrolejem, da ga ni!“ Brihtni Jurka pa ga kmalu prijateljsko potolaži: „Veš, ti Jaka, ti nič ne veš. Še nisi slišal, da gre zdaj nekim gotovim ljudem zelo trda? Noč in dan morajo bežati. Veš ti, Jaka, po dnevi že še človek lahko beži, pa po noči je pač druga. Zato smo jim posodili mi petrolej, da vidijo bežati tudi po noči!“

Nova ureditev razdelitve pletne preje posestnikom ovac. Namestništvo nam piše: C. kr. trgovinsko ministrstvo je ukrenilo, da se razdelitev pletne preje lastnikom ovac na novi način uredi. Bistveni znaki nove organizacije so, da se bo v bodoče izmera pravice do pletne preje določila po množini oddane volne, potem, da se deželni uradi za oblačenje ne bodo več pečali z razdelitvijo pletne preje, ampak da se bo izvršitev iste izročila krajevno pristojnim nabiralcem volne, kateri se bodo pri izvršitvi te naloge poslževali v najobširnejši meri sodelovanja občin. Natančnejše določbe o tem so razvidne v razglasih, nabitih v vsaki občini okolišev, kjer redijo ovce, oziroma pri županstvih.

Hmelj. Na hmeljskem trgu v Žatcu splošno — razočaranje radi letošnje skrajno slabe hmeljske letine. V Avstro-Ogrski se bo letos pridelala komaj ⅓ tretjina množine v lanskem letu pridelanega hmelja. Za hmelj letošnjega pridelka ponujajo po 650 do 700 K, za stari hmelj pa po 345—350 K za 50 kg.

Sladkor za mesec september. Prehranjevalni urad mariborskega okrajnega glavarstva naznanja, da bo za mesec september določeno množino sladkorja prejel še le v prvi polovici meseca oktobra. Prebivalstvo mariborskega političnega okraja se opozarja na to okoliščino s pripombo, da bi bilo odveč, če bi prebivalstvo tozadevno s prošnjami nadlegovalo omenjeni urad. Kakor hitro prejme gori imenovani urad sladkor, kakor tudi sladkor za vkuhavanje, se bo takoj javilo.

Kakšna je najvišja cena za seno? Po naredbi ministrstva z dne 3. junija t. l., drž. zak. štev. 192, je zaseženo vse seno in slama letine 1918. Zaseženo seno se sme oddajati le poslovalnici za krmo v Gradcu, oziroma njenim komisijonarjem, po določeni ceni. Brez dovoljenja se ne sme prodajati nikakega sena. Potrebnim kmetovalcem v občini sami se sme na dan oddajati največ 5 q in le z dovoljenjem županstva. Strankam izven občine se sme prodajati k večje-

mu do 20 q in sicer le z dovoljenjem, ki ga daje potom županstva deželna poslovalnica za suho krmo v Eggenbergu pri Gradcu. To so v glavnem načela, po katerih se vrši promet s senom. Cene so določene sledeče: Prevzemna cena za seno, ki jo plačuje poslovalnica, znaša za 100 kg 25 K. Poleg tega se še tudi plača odškodnina za vožnjo do postaje. Do 5 km je 1 K za 100 kg, do 10 km 2 K, za več kot 10 km pa 3 K za 100 kg. To bi bila nekaka najvišja cena. Poslovalnica oddaja seno, in sicer vojaštvu po 36 K za 100 kg nevezanega sena, 42 K pa za seno vezano v balah. Civilnim odjemalcem računi poslovalnica seno nevezano po K 37.20, vezano pa K 40.40 za cele vagone; pri prevzemu v manjših količinah pa po 42 K za vezano in K 38.80 nevezano. Ako pa kateri pridelovalec sena odda drugemu po višji ceni nego je najvišja cena, t. j. po 25 K, zapade kazni.

Usnje za civilno prebivalstvo. Vojno ministrstvo bo dalo na razpolago civilnemu prebivalstvu 100 tisoč kilogramov usnja. Del te količine vzame poljedelsko ministrstvo za preskrbo kmetijstva in naj se tozadevne prošnje pošiljajo na to ministrstvo. Prošnje naj napravijo občine, zadruge ali kmetijske podružnice skupno za svoje občane, oziroma člane. V prošnji se naj navede število oseb, ki so neobhodno potrebne obuvala.

Lovska sreča. Od Šmiklavža pri Slovenjgradcu nam pišejo: Popoldne, dne 21. t. m., je z zmernimi koraki stopala preko travnikov nenavadna zverjad — veličasten jelen. Okolica se mu je dozdevala povsem varna. Pa že ga je zasledil pes, pred katerim se je zavaroval s tem, da je stopil v stoječo vodo. Nemara si je hotel prav po Kneippovo osvežiti noge, da iz tega že sumljivega kraja ob ugodnem trenutku brzo odkuri. Spregledal pa je, da ga zalezuje tudi vojak-posestnik Franc Globočnik s smrtnonosnim orožjem, ki tudi sovražniku v Galiciji, Srbiji in ob Soči ni prizanašal. Njegova spretna roka se je tudi tukaj mojstrsko osvedčila. Mrtvega velikana z mogočnimi rogovi so si ljudje z občudovanjem ogledovali.

Dopisi.

Maribor. V petek, dne 27. septembra je umrl po dolgotrajnem bolehanju, spreviden s sv. zakramenti za umirajoče, časnikar Ivan Skvarča, star 32 let. Umrli je bil stalni dopisnik »Slov. Naroda« in drugih listov. Sodeloval je večkrat tudi pri naših listih. Naj mu bo slovenska mariborska zemlja lahka. Ožjim naše sožalje.

Vurberg. (Odhod beguncev.) Prvi begunci so prišli v vurberški grad dne 27. septembra 1914. Bili so večinoma železničarji in njihove družine iz Galicije. Meseca novembra je bil poln grad Judov. A ti so morali kmalu oditi; za njimi so prišli poljski ter ruski fantje in dekleta. Meseca januarja so tudi ti odšli in vurberški grad je postal državna hiralnica za bolehne in stare begunce. Vodja, zdravnik in oskrbnik hiralnice je bil Jud dr. Rossberger iz Jaroslava. Bolnikom se je slabo godilo, imeli niso nobene postrežbe. Umrlo jih je na Vurbergu 47. Na pokopališču so si postavili spomenik v poljskem jeziku. Zadnji gališki begunci so odšli iz Vurberga dne 3. septembra 1915. Dne 22. oktobra 1915 so prišli v vurberški grad bolehni in ostareli begunci iz Tirolskega in Primorskega. Ti so bili po rodu večinoma Italijani in Furlani. Pozneje je prihajalo sem tudi več Hrvatov in Slovencev in nazadnje so bili ti že v večini. Med tem, ko so bili Galičani silno zapuščeni in se nihče ni za nje brigal, so imeli ti najlepšo snago in red. Imeli so svojega oskrbnika, zdravnika, duhovnika, mnogo postrežnikov in celo štiri redovnice. Bolniki so imeli prav dobro postrežbo. Umrlo je vseh beguncev iz južnih krajev na Vurbergu 199, večinoma Italijanov, a tudi precej Hrvatov in Slovencev. Večina beguncev je odšla iz Vurberga že dne 29. julija t. l., ostalo je le še nekaj rodbin, katere odidejo ta teden. Omenim naj, da se je zlasti italijanska inteligenca čudila, ker je slovensko ljudstvo v tej okolici tako omikano in olikano. Po nemških virih namreč so mislili, da bodo našli tu same „barbare“, a ti viri so se izkazali kot neresnični. Za mesec oktober meni priti v grad več nemških otrok iz Gradca. Bomo videli, kakšno omiko bodo ti imeli!

Sv. Ana v Slov. gor. Pa naj še kdo reče, da Anovčani nismo skromni. Se niti ne pohvalimo, kako dobro se je obnesla zadnja veselica. V toliko na dan, da ne bodo mogoče naši čitatelji mislili, da se sploh ni vršila. Vprizorili sta se dve igri: „Marjetka“ in „Mutast muzikant“ v splošno zadovoljnost. Ggd. Mena Seyfried je zraven tega, da nam je dala na razpolago vse svoje prostore in pridno delala pri stavljenju odra, še tudi pri prosti zabavi med igralci nabrala 40 K za Tiskovni dom v Mariboru. Prav lepo. Društvo ji ostane hvaležno. Tudi vsi drugi, igralci, igralke in pevke so pomagali, kjer je kdo mogel da bi zadovoljili gledalce. Vsem skupaj: Bog povrni! Ostanite zvesti našemu društvu in njega odseku, Dekliški zvezi!

Sv. Jurij ob Ščavnici. Dvakrat že smo se oglasili zavedni Jurjevčani v slovenskih časopisih in povedali tukajšnjim občinskim odborom, kaj da zahtevamo od njih zaradi Jugoslavije, a vse zaman. Našemu potrpljenju v tem oziru mora biti konec, odsloviti moramo župane, ki nočejo delati za naš blagor, ki so menda župani, da jim ni potreba iti na fronto, in se bojijo raznih okrajnih glavarjev. Mar mislite, da smo vas volili zato, da vedno spite in se prikažete le tedaj, če se nam rekvirira živina, žito, seno ali krompir? Zakaj si ne upate na dan, danes, ko se že vsak narod poteguje za svojo lepšo bodočnost? Naš nasvet in naša odločna zahteva je: **Izpolnite željo naroda ali pa odložite čast, ki smo vam jo poverili!** Zmotili smo se menda v tem in onem, pa spoznali že smo kimavce in strahopetce, takih mož nam ni potrebno. Kdor ni z nami, je proti nam, kdor pa je proti nam, naj gre čez Muro, naj ne gospodari na naši zemlji. Upamo, da ta klic ni zaman, ampak da slede temu vesela dejanja! —Šč—

Sv. Jurij ob Ščavnici. Tukaj se je poročil dne 9. septembra t. l. Janez Jaušovec z gdč. Marijo Šetar. Ob tej priliki so svatje darovali 27 K za Tiskovni dom. Živeli!

Dobrna. Dne 23. t. m. je nagle smrti umrl bivši najemnik topliške restavracije Alojzij Virstbauer. Svoje dni je imel v Opatiji veliko restavracijo. V svoji stroki je bil res veščak in je svoje podjetje povsod vzorno vodil.

Dobrna. Narodni blagdan dne 21. in 22. t. m. se je dobro obnesel. Na poziv od merodajne domače strani smo določena dekleta po vaseh dobrnske občine zbirale v namen usmiljenja za naše sorodne sestrice in bratce, ki gladujejo na jugu, svoto 576.98 K. Povsodi smo našli usmiljene dobrotnike pri našin ljudeh. Bog blagoslovi male reveže, pa tudi vrle S. H. S. žene, ki so to zbirko uprizorile. Nam in darovalcem je v zadoščenje in veselje, če smo kaj pripomogle za razvoj našega naroda. Tovarišice! Le tako naprej pri delu za našo ljubo domovino. Pridite, dekleta, večkrat v sobo bralnega društva, da bomo združene v medsebojni ljubezni se še naprej navduševale za katoliško narodno delovanje.

Prebold. Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Št. Pavlu pri Preboldu vabi na gledališko predstavo, ki jo priredi v nedeljo, dne 6. oktobra t. l., popoldne po večernicah, v Društvenem domu. Vspored: 1. Ljudmila, žaloigra v petih dejanjih. 5. Zakleta soba v gostilni „pri zlati goski“, veseloigra. 3. V ječi, burka. Vstopnina: sedeži 2, 3 in 4 K, stojišče 1 K. Slovenci in Slovenke, pridite v obilnem številu!

Bočna pri Gornjemgradu. Za našo bedno deco so darovali prebivalci vasi Bočna 320 K, kar sta nabrali šolarki Šekova Anica in Pevčeva Francka; po bočki okolici sta pa zbirali darove Mlinarjeva in Krajnčeva Francka ter dobili 262,60 K. Meseca julija t. l. se je pa že nabralo v enak namen v domači cerkvi 150 K in na ženitovanju tukajšnjega posestnika in lesotržca g. Antona Zavolovšek 153 K. Vsega skupaj je bilo odposlano 885.60 K. Za malo župnijo, kakor je Bočna, ki šteje komaj 500 duš, je to vsekakor znak dobrosrčnih ljudi. Čast jim!

Dol. G. Karel Bantan je daroval za Nar. Svet 20 K, ker se ni mogel udeležiti posvetovanj v Mariboru. Živeli posnemovalci!

Hrastnik. Vsak tretji mesec bo krožila po Hrastniku nabiralna pola prispevkov za Narodni Svet. Prva pola prične krožiti meseca oktobra. Na njej bodo navedena imena upravičenih nabiralk in nabiralcev. Ti naj se zglase v ta namen pri odboru moške Ciril-Metodove podružnice, oziroma naj se odzovejo njegovi tozadevni prošnji. Noben Hrastničan-Slovenec ne sme odsloviti nabiralca prispevkov brez kakega daru.

Trbovlje. Opozarjamo na slavnost blagoslovljenja zastave Orlov dne 13. oktobra. Obširen spored. Cerkveni govor ima dr. Korošec. Vspored prihodnjič.

Razne novice.

Srečno Monakovo. Berolinski „Vorwärts“ priobčuje jedilni list iz Monakova: goveje meso s prikuho stane 1 marko 60 pfenigov, beefsteak s solato 1 marko 70 pfenigov, telečja pečenka s prikuho 1 marko 90 pfenigov, postrvi 3 marke 50 pfenigov. — Polno kosilo: juha, špinača, krompir in jagnjetina s solato 2 marki 80 pfenigov.

Kako je postala Budimpešta milijonsko mesto? Pred sedanjo vojno je štela Budimpešta samo 800 tisoč prebivalcev, a danes pa že šteje 1,200.000 prebivalcev. Dočim pada število prebivalstva v drugih mestih, je v tem oziru Budimpešta velika izjema. Ko so Rusi vkorakali v Galicijo in Bukovino, Rumuni pa v Erdeljsko, so premožnejši židje zbežali na Ogrsko ter se naselili v Budimpešti, ki je postala za nje prava obljubljena dežela. V Budimpešti se je storilo za žide vse, le da se jih stalno priklene na mesto. Barantajo z vsemi mogočimi predmeti, so pravcati navijalci cen, a ni jim treba plačevati nobenih davkov. Na ta umetni način je postala Budimpešta milijonsko mesto.

Obesili so v Gradcu dne 22. avgusta morilca Petra Rannerja. Ko so mu dne 21. avgusta naznanili, da ni pomiloščen, je rekel: „Nič ne de, bo vsaj stradanje prenehalo.“ Za večerjo je zahteval svinjsko pečenko, močnato jed in črno kavo. Na dan svoje obsodbe je vstal ob petih zjutraj in se je spovedal. Pri obešanju na dvorišču sodnega poslopja je bilo navzočih približno 120 oseb. Truplo so prepeljali čer eno uro po izvedbi smrtne obsodbe v sodnijski medicinski zavod.

Umor gozdarja. Dne 1. avgusta se je izvršil v gozdu grofa Thurna na Obirskem na Koroškem v Obojnikovem nad Košlakom grozen umor. Dolgoletni gozdar grofa Thurna Franc Urbas, rodom Kranjec, je zapazil nekega divjega lovca in mu sledil; ko pa pride v gozd, počita dva strela in gozdar se zgrudi in kliče pomoči, toda zopet počita dva strela in gozdar utihne. Gredo ga iskat in ga najdejo kmalu mrtvega. Ustreljen je bil v prsi, trebuh in roko. Pogrebnega je bil dne 3. avgusta v Železni Kapelji. O morilcih, ki sta bila na vsak način divja lovca, ni duha in ne sluha, akoravno se potrudita kapeljska orožnika, da bi jima prišla na sled. Rajni gozdar zapušča ženo in pet nedoraslih otrok. Bodi mu zemljica lahka!

Papirnata srajca — za večerjo. Neka delavčeva žena je kupila srajco iz papirja za 24 K. Ker je že po kratki rabi bila umazana, jo je dala, kot pač zahteva papirnato perilo, v lonec, napolnjen z vodo, in pristavila k ognju. Med tem časom je pa vsled nekega nujnega opravka morala od doma in se je mogla vrniti še le po triurni odsotnosti. Voda, nalita na srajco v loncu, je vrela ves čas in ko se je nekoliko pred ženinim prihodom vrnil z dela mož delavčeve žene, jemislil, da je v loncu pripravljena večerja zanj, kajti bila je belkaste barve in je mislil, da je to — bela juha. V juho je še dal nekaj čebula, jesiha, kumne in imel je večerjo, katero je kot lačen strastno povžil in mu je dišala, ter mu ni prav nič škodovala. Toda razočaranje delavčeve žene! Mož ji je pojedel papirnato srajco, ki se je predolgo kuhala in je bila že popolnoma razkuhana. Ta večerja je bila za navadnega delavca tudi precej draga, kajti papirnata srajca je stala 24 K!

Najstarejši bankovci. Leta 1684 je zmanjkalo francoskim četam v Kanadi kovinastega denarja. Poveljnik čet je hitro izdal papirnate bankovce, katere je moralo vojaštvo kakor tudi prebivalstvo sprejemati kot denar iz kovin. Leto pozneje so začeli tiskati papirnate bankovce v Franciji in v drugih sosednih državah in deset let pozneje že ni bilo več nobene evropske države brez papirnatih bankovcev.

Železnica iz Amerike v — Evropo. Ameriški listi pišejo, da se je osnovalo društvo, ki namerava zgraditi železnico iz Amerike v Evropo. Železnica bi tekla iz Severne Amerike po podmorskem predoru v Sibirijo in preko ruske Azije v Evropo. Tako bi se izognilo dolgotrajnemu in pogubnemu potovanju preko morja. Predor, ki bi se zgradil pod morjem med Ameriko in Sibirijo, bi bil dolg 65 km. V Ameriki, kjer bi se začel graditi predor, bi napravili ogromne tovarne, katere bi s svojimi napravami vlačile izkopano gradivo na ameriško stran in bi spravljale potreben zrak v ogromen predor. Ta gradnja bi bila največja umetna stavba na celem svetu. — Če le ni ameriška raca!

Kako skrbi Švica za svoje podanike v Avstriji. Švicarska vlada skrbi jako dobro za svoje podanike v Avstriji. Organizirala je promet za poštne zavoje v Avstrijo, tako da dobi vsak Švicar v Avstriji vsak mesec poštni zavoj z jedili je sicer prav po nizkih cenah za sedanje čase. Zadnje pošiljatve so obsegale v vsakem zavoju 1 kg kave, riža, testenin, 2 hlebčka sira, ½ kg čokolade in drugih stvari, vsega skupaj 5 kg. Prejemnik plača za to 32 K. Kako bi bili Avstrijci srečni, ako bi dobivali na mesec take pošiljatve po tako nizki ceni.

Beli kruh. Zadnjič sem z dopusta prinesel — hlebček belega kruha. Je že tako, da mora danes polega najslabšega tudi najboljše vojak imeti! Vsedel sem se na deske, ki mi služijo za trdno ležišče, in drobil dar božji in vsaka drobtinica mi je bila drag spomin domače ljubezni, ki žrtvuje zadnji priboljšek, da pošlje vojaku žarek veselja v njegovo trdo življenje. Mimo so hodili tovariši in marsikatero oko je poželjivo obstalo na moji malici. Nazadnje so me pač obsodili, da sem prišel z Ogrskega. To pa mi je bilo dosti. Povedal sem jim, da sem Slovenec in da slovenski kmet pridela toliko žita, da ga lahko vsako leto še nekaj proda. Tudi v tem težkem času bi lahko sam sebe in svoje rojake pošteno preživil, da mu ne manjka delavnih moči in se živila ne vozijo drugam. Mi nismo kakor Ogri, ki vidijo samo sebe, če tudi drugi umirajo lakote! In prav ponosen sem bil na svojo lepo domovino. Prijatelji mladi, zavedajte se, da s pridnim delom doma služite skupni domovini. Ob enem vzljubite še bolj to sveto zemljo, ki vas ni zapustila v največji svetovni nesreči. Glejte, vaši tovariši po mestih, ki so vas včasih zaničevali zaradi vašega kmetskega dela, vas danes blagrujejo in bi danes radi bili na vašem mestu. Posebno naša lepa domovina je vredna vaše popolne ljubezni. Ne samo, da nam naše delo hvaležno vrača, je tudi tako lepa, da jo tujci občudujejo. Videl sem že veliko sveta, a nikjer ni tako lepo, nikjer ni od Boga tako obdarovane zemlje, kot je naša domovina. Zato bi jo rad imel tujec, zato bi nas rad pregnal z naše rodne zemlje. Toda tega ne bo dosegel, če se boste znali postaviti vi mladi, vi, naša bodočnost. Učite se jo spoznavati in naučili se jo boste ljubiti! Ljubezen vašo vam bo nekoč vrnila s tem, da se bo otresla vezi tujca in bo vstala svobodna pred nami! — Š. Klas.

Na najvišje dovolilo Njeg. c. in kralj. apost. Veličanstva

45. ces kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene.

Ta loterija v denarju vsebuje 22.747 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 700.000 kron.

Glavni dobitek znaša:

250.000 kron

Žrebanje je javno in se vrši na Dunaju dne 3. okt. 1918.

CENA SREČKE 5 KRON

Dobe se srečke v oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtsstr. 5, pri kr. ogrskem loterijskem ravnat. v Budimpešti IX., glavno carinsko poslopje, v loterijskih kolekturah, v tobačnih trafikah, v davčnih, poštno-brzojavnih in železniških uradih, menjalnicah itd. Načrti za kupce sreček brezplačno. — Srečke se dopošiljajo poštnine prosto.

C. kr. generalno ravnateljstvo za drž. loterije

(oddelek za dobrodelne loterije.) 183

Odgovorni urednik: Vekoslav Stupan.